

HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN MINH HÓA KẾT QUẢ VÀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN

ThS. TRẦN THANH HẢI

Sở Khoa học và Công nghệ Quảng Bình

Kết quả ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ ở huyện Minh Hóa

Minh Hóa là huyện miền núi có điều kiện tự nhiên khắc nghiệt nên cơ sở vật chất hạ tầng kinh tế - xã hội cũng như đời sống của Nhân dân còn nhiều khó khăn, đặc biệt trong sản xuất nông nghiệp. Về trồng trọt, do đất đai khá cằn cỗi so với các địa phương khác, nhiều loại cây trồng đạt năng suất và chất lượng chưa cao. Chăn nuôi vẫn còn nhỏ lẻ, chất lượng đàn gia súc, gia cầm chưa cao. Những giống vật nuôi có năng suất cao vẫn chưa được đưa vào sản xuất đại trà, thời tiết không thuận lợi cũng là một hạn chế không nhỏ. Bên cạnh một số khó khăn, huyện Minh Hóa cũng có nhiều tiềm năng và thế mạnh về giao thông như cửa khẩu quốc tế Cha Lo - Nà Phàu, đường Hồ Chí Minh, đường 12C; nhiều di tích lịch sử như đèo Đá Đẽo, Mụ Dạ, Ngầm Rinh, Khe Ve, Chalo, Cổng Trời...; Các khu rừng tự nhiên, phong cảnh sơn thủy hữu tình là thế mạnh để Minh Hóa có thể xây dựng thành các khu du lịch sinh thái như hang động Tú Làn ở Tân Hóa, Thác Mơ ở Hóa Hợp,...

Để tận dụng lợi thế, huyện Minh Hóa đã và đang tập trung phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo mô hình kinh tế gia đình, kinh tế vườn, trang trại. Tận dụng lợi thế giao thương để phát triển những loại giống cây trồng, vật nuôi có giá trị kinh tế cao phục vụ tiêu dùng nội địa và đẩy mạnh xuất khẩu.

Đối với hoạt động khoa học và công nghệ (KH&CN), chính quyền huyện Minh Hóa luôn chú trọng quan tâm, đặc biệt là sự hỗ trợ của Sở Khoa học và Công nghệ. Huyện đã triển khai công tác ứng dụng tiến bộ KH&CN vào hoạt động sản xuất, đặc biệt trên lĩnh vực nông

nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, ngành nghề nông thôn, trong đó: Chú trọng nghiên cứu và ứng dụng các kết quả nghiên cứu về giống cây trồng, vật nuôi phục vụ yêu cầu nâng cao giá trị sản phẩm hàng hóa, chuyển đổi cơ cấu cây trồng. Xây dựng mô hình trình diễn ứng dụng tiến bộ kỹ thuật nhằm phát triển kinh tế - xã hội vùng nông thôn, miền núi phục vụ xóa đói giảm nghèo.

Từ năm 2015 - 2020, Sở Khoa học và Công nghệ đã phê duyệt cho triển khai thực hiện trên địa bàn huyện Minh Hóa gần 20 mô hình KH&CN, nhiệm vụ KH&CN, nhiều mô hình có hiệu quả như:

Trong chăn nuôi gia súc, gia cầm: Mô hình nuôi giống gà Lào bằng phương pháp bán chăn thả (nuôi gà thả vườn) tại xã Hóa Sơn do Đoàn Biên phòng Cà Xèng thực hiện, đã mang lại lợi nhuận gần 20 triệu đồng, qua đó giúp người dân biên giới vừa phát triển kinh tế, hạn chế phá rừng đồng thời gắn kết với bộ đội biên phòng trong việc giữ vững an ninh - chính trị vùng biên.

Mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật nuôi gà H'Mông thương phẩm với quy mô 1.000 con. Kết quả sau 4 tháng nuôi, hộ gia đình bán gà thương phẩm, gà giống, sau khi đã trừ chi phí, lợi nhuận thu được gần 37 triệu đồng, cao hơn nhiều so với sản xuất của các loại cây trồng, vật nuôi tại địa bàn.

Mô hình nuôi giống gà địa phương bằng phương pháp bán thả (nuôi gà thả vườn). Kết quả cho thấy, việc chăn nuôi gà thả vườn đưa lại hiệu quả kinh tế khá cao, lãi trung bình mỗi hộ gần 3 triệu đồng/tháng. Hiện số gà sinh sản các hộ gia đình đang cho đẻ và ấp nên chưa thống kê hiệu quả đối với đàn gà sinh sản, chỉ

tính gà theo hướng thịt. Số tiền thu được không lớn nhưng đối với các hộ gia đình có số vốn đầu tư ban đầu nhỏ thì đây là một hướng đi đúng giúp các hộ vươn lên thoát nghèo.

Mô hình nuôi ngan đen theo phương thức bán chăn thả tại xã Hóa Sơn do Đoàn Biên phòng Cà Xềng chủ trì thực hiện. Qua 4 tháng nuôi đưa lại hiệu quả kinh tế khá cao. Thu nhập bình quân/con đạt 52.000 đồng, lợi nhuận đạt gần 50 triệu đồng.

Mô hình nuôi hươu lấy nhung tại thị trấn Quy Đạt do Trạm Khuyến nông huyện Minh Hóa chủ trì thực hiện. Nếu tâm huyết đầu tư thì hiệu quả mô hình nuôi hươu mang lại sẽ rất cao vì nhu cầu về nhung hươu ngày càng lớn.

Mô hình nuôi cua đồng thương phẩm do Trạm Khuyến nông huyện Minh Hóa chủ trì thực hiện. Kết quả nuôi cua đồng cho thu hoạch ổn định hơn nuôi các loài cá nước ngọt. Việc nuôi cua đồng, người nuôi có thể thu hoạch thường xuyên do sinh sản nhanh, thức ăn tận dụng phụ phẩm nông nghiệp, chăm sóc đơn giản, tranh thủ vào buổi tối. Nếu duy trì tốt sẽ tạo thương hiệu đặc sản của huyện giúp phát triển du lịch.

Trong trồng trọt: Mô hình trồng cây thanh long ruột đỏ trên đất đồi do Phòng Kinh tế Hạ tầng huyện Minh Hóa chủ trì thực hiện. Kết quả đã tạo thêm được đối tượng cây trồng mới, cung cấp sản phẩm sạch, chất lượng cao cho xã hội, góp phần làm phong phú thêm bộ giống cây ăn quả có giá trị trong cơ cấu cây trồng của địa phương, đồng thời đem lại thu nhập cho người nông dân trên vùng đất đồi núi.

Mô hình trồng ớt tại xã Trọng Hóa do Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Minh Hóa chủ trì thực hiện đã mang lại hiệu quả kinh tế gần 23 triệu đồng/ha.

Mô hình sản xuất và tiêu thụ một số cây dược liệu tại huyện Minh Hóa do Công ty TNHH Thảo Mộc Nhân Sơn Dược chủ trì thực hiện. Mô hình được xây dựng trên diện tích 1ha với 20.000 cây hà thủ ô đỏ và 10.000 cây kim ngân hoa tại xã Yên Hóa. Kết quả nghiên cứu cho thấy, cây thảo dược sinh trưởng và

phát triển tốt, có khả năng thích nghi với điều kiện thổ nhưỡng ở địa phương.

Cùng với việc triển khai thực hiện các mô hình KH&CN, huyện Minh Hóa còn tham gia các đề tài nghiên cứu khoa học như: Nghiên cứu, đánh giá loài sâm bồ bèo bốn nhị tại huyện Minh Hóa, do UBND huyện Minh Hóa chủ trì thực hiện. Kết quả nghiên cứu đã phân tích được các hoạt chất có giá trị của sâm bồ bèo bốn nhị tại huyện Minh Hóa, là cơ sở để đánh giá chính xác giá trị dược liệu của loại bồ bèo bốn nhị, đồng thời thực hiện các nghiên cứu chuyên sâu hơn cũng như có kế hoạch bảo tồn phát triển.

Bên cạnh những kết quả đạt được, thời gian qua hoạt động KH&CN vẫn còn một số hạn chế như một số mô hình thực hiện xong không triển khai nhân rộng được, nguyên nhân do các mô hình triển khai không quá 24 tháng, trong khi thời gian cho trái chính thức của cây ăn quả phải trên 36 tháng, có mô hình cơ quan chủ trì không huy động được nguồn vốn đối ứng, tổ chức triển khai thực hiện chưa tốt nên không đạt kết quả theo mục tiêu, không thể ứng dụng vào thực tiễn sản xuất...

Định hướng phát triển

Đề hoạt động KH&CN ngày càng đóng góp tích cực trong phát triển kinh tế - xã hội huyện Minh Hóa trong thời gian tới, cần tiến hành đồng bộ những định hướng sau:

Tuyên truyền, khuyến khích các đơn vị tổ chức doanh nghiệp đẩy mạnh hợp tác liên kết trong đề xuất đăng ký đặt hàng phối hợp nghiên cứu, triển khai thực hiện các nhiệm vụ KH&CN.

Những mô hình có thời gian dài thì sau khi kết thúc mà chưa đánh giá được hiệu quả kinh tế thì nên cấp tiếp một phần kinh phí cho việc theo dõi đánh giá đến hiệu quả cuối cùng và yêu cầu cơ quan đặt hàng, UBND huyện có nguồn đối ứng cho việc theo dõi đó.

Đối với những mô hình thì sau khi xét duyệt và triển khai thực hiện nhiệm vụ, định kỳ đoàn kiểm tra xác nhận khối lượng mới chuyển kinh phí, điều này không cho những tổ chức/cá

(Xem tiếp trang 22)

kiểu gì thì cũng thường xuyên ra đồng, nhưng với VietGap lại khác ở chỗ là ra đồng phải mang theo sổ để ghi chép cụ thể về các khâu chăm bón, đặc biệt là dùng thuốc bảo vệ thực vật, phải ghi chép và kiểm tra chặt chẽ về thời điểm bơm thuốc. Điểm nữa là sau khi bơm thuốc, chúng tôi phải nhặt hết các vỏ chai, bao bì đựng thuốc sâu, không vứt bừa bãi như trước đây, như thế góp phần bảo vệ môi trường đồng ruộng. Vụ Đông Xuân vừa rồi, sản lượng lúa của gia đình tôi đạt 14 tấn, bán cho đơn vị thu mua được 135 triệu đồng. Những vụ tiếp theo, gia đình tôi vẫn duy trì sản xuất lúa theo VietGap”.

Cùng chung vui với ông Nguyễn Đức Toàn, ông Nguyễn Tiến Vung cho hay: “Gieo cấy lúa theo chương trình VietGap này lợi lắm, hạt gạo làm ra ăn sạch hơn các loại gạo không VietGap, ăn vô tư không sợ bị nhiễm thuốc sâu, bán ra họ mua hết, lại mua giá cao nữa. Nhà tôi làm được 4 tấn thóc, bán được 27 triệu đồng, mừng lắm”. Ông cười to.

Về nhưng điểm, giống lúa Phong Nha 99 có cây cao, đến khi trổ bông to dài nên cây dễ bị ngã; thời gian sinh trưởng của giống lúa này từ 115 - 120 ngày (dài ngày) nên chỉ gieo sạ vụ Đông Xuân, không áp dụng cho vụ Hè Thu.

Đầu tư vốn cho sản xuất, người dân dễ nhận ra, làm một sào ruộng theo phương pháp truyền thống phải chi từ 800.000 - 900.000 đồng để mua giống, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, thì sản xuất theo tiêu chuẩn VietGap

các chi phí đó được giảm 30 - 40%, lại đỡ lo ảnh hưởng sức khỏe cho con người do gạo sạch và môi trường đồng ruộng được sạch hơn, thông thoáng hơn.

Để ổn định đầu ra của sản phẩm giúp người nông dân yên tâm sản xuất, từ vụ Đông Xuân năm 2020, HTX Thống Nhất đã ký hợp đồng bao tiêu sản phẩm với doanh nghiệp Hùng Thịnh Vượng. Vụ Đông Xuân 2021, ngoài số thóc bà con để lại ăn, HTX đã bán cho doanh nghiệp được 350 tấn thóc với giá 7.100 đồng/kg, cao hơn giá bán các loại khác như lúa Đài Thơm 8, HN6 đến 500 đồng/kg.

Ông Nguyễn Duy Viên cho biết thêm: “HTX sản xuất giống lúa Phong Nha 99 cho năng suất bình quân đạt 70 tạ/ha, nơi cao nhất đạt 75 tạ/ha. Nhằm nâng cao thu nhập cho hộ thành viên, ngoài việc nâng cao hiệu quả các khâu dịch vụ, cơ cấu bộ giống, áp dụng các tiến bộ kỹ thuật vào sản xuất thì chất lượng hạt gạo và sức khỏe con người là điểm quan trọng nhất cho đầu ra. Với sản xuất theo tiêu chuẩn VietGap, giá thóc bán ra cao hơn giá bán cùng loại so với sản xuất theo phương pháp truyền thống từ 8 - 10%. Mặt khác, người dân chúng tôi bắt đầu làm quen với sản xuất theo tiêu chuẩn VietGap. Từ đây, HTX tiến tới xây dựng thương hiệu gạo sạch để hạt gạo làm ra vừa sạch, môi trường sạch, lại giảm chi phí sản xuất cho hộ nông dân”. Tin rằng, sản xuất lúa theo tiêu chuẩn VietGap ở HTX Thống Nhất sẽ được lan tỏa ra nhiều địa phương khác ■

HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ... (Tiếp theo trang 20)

nhân không huy động nguồn kinh phí thực hiện nhiệm vụ, hạn chế việc sử dụng nguồn kinh phí không đúng mục đích, không hiệu quả, đảm bảo việc triển khai nhiệm vụ có chất lượng theo mục tiêu, nội dung đề ra, góp phần tìm ra những giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

Cuối cùng, để việc triển khai ứng dụng và nhân rộng các tiến bộ KH&CN được phát triển

manh mẽ sâu rộng, mang lại hiệu quả cao trong phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn huyện Minh Hóa, chúng tôi xin kiến nghị chính quyền huyện và các xã tạo điều kiện cùng với triển khai những chính sách khuyến khích các tổ chức doanh nghiệp, trang trại mạnh dạn phối hợp liên kết đầu tư công nghệ trong chăn nuôi, trồng trọt, bảo quản chế biến các sản phẩm sau thu hoạch nhằm nâng cao giá trị gia tăng ■